

PROGRAMACIÓ

D'ANALISI MUSICAL

CURS 2020-2021

GABRIEL BARCELÓ MARTÍ

SERGIO DARIES FONTANA

CONSERVATORI DE MENORCA

INTRODUCCIÓ

El nivell tècnic i interpretatiu dels alumnes en els dos darrers anys dels Ensenyaments Professionals de Música, els permet treballar un repertori d'obres de dimensions formals més grans que els fa necessari un estudi amb més profunditat tant per la part harmònica com per a la formal d'aquestes.

L'assignatura d'Anàlisi està pensada per a aquells alumnes que desitgen orientar la seva carrera fonamentalment cap a la interpretació i donar-los les eines indispensables per a que puguin entendre els diferents procediments compositius que els autors han emprat al llarg del temps.

L'assignatura Anàlisi Musical permet entendre la música en tota la seva dimensió: complexitat harmònica, polifònica i d'elaboració temàtica i varietat estilística i estètica. Així, es pot aprofundir en el coneixement dels principals elements del llenguatge musical i la relació que mantenen amb les diferents tècniques compositives. El propòsit de l'assignatura és comprendre per què una obra musical va ser composta d'una determinada manera i no d'una altra, què pensava el compositor a l'hora de compondre-la i quina forma concreta li va donar, tenint en compte les característiques estilístiques i històriques del moment en què va ser creada. Per tant, l'objectiu d'aquesta assignatura és ajudar a adquirir una comprensió integral de la música que possibiliti una interpretació més adequada i més significativa de les obres del repertori.

L'assignatura Anàlisi Musical ajuda a conèixer els principals elements i procediments compositius al llarg de la història de la música i proporciona una sèrie d'eines metodològiques que permeten fer-ne una anàlisi des de tots els punts de vista que puguin ser rellevants. D'aquesta forma, l'anàlisi afavoreix el desenvolupament de destreses i capacitats essencials per a la comprensió i el gaudi de la música: millora l'oïda interna, l'atenció, la concentració, la memòria musical, la curiositat i la capacitat de relacionar els components sensitius i intuïtius amb els racionals i els emocionals. Mitjançant l'anàlisi formal es pretén aprofundir en les diferents estructures de les quals han fet ús els compositors al llarg de la història, les quals, en molts casos, han generat les denominades formes tipus o formes històriques. Un dels aspectes analítics més importants és, precisament, la comprensió dels elements que constitueixen la forma musical, l'evolució que han experimentat i com s'ha cercat al llarg de la història que l'estructura de les obres afavoreixi la comunicació.

Tota obra d'art musical està composta d'una sèrie d'elements morfològics (procés de formació de les unitats mínimes) i procediments sintàctics (combinació de les diferents unitats per donar lloc a frases i estructures majors) amb un significat musical (semàntica musical). Aquesta similitud amb el llenguatge permet que es puguin aplicar a la música una sèrie de criteris de la lingüística que, lluny de representar una mera i mecànica analogia interdisciplinària, suposen una via fecunda cap al coneixement. L'anàlisi, com a assignatura, apareix en els dos darrers cursos dels ensenyaments professionals de

música, encara que, per la seva pròpia essència, es tracta d'un ensenyament que ha d'estar present, de forma ininterrompuda, des de l'inici dels estudis musicals. Naturalment, en un nivell bàsic o elemental, el grau de complexitat de l'anàlisi que el professorat de Llenguatge Musical o d'Instrument dugui a terme ha de mantenir la proporció necessària amb els coneixements que tingui l'alumnat, i l'atenció s'ha de centrar en el reconeixement dels elements temàtics, fraseològics, etc., la comprensió dels quals és indispensable per interpretar correctament les obres, evitant tecnicismes que puguin resultar incomprensibles. Els continguts de l'assignatura Anàlisi Musical inclouen tots els conceptes referits als elements integrants del llenguatge musical del sistema tonal: la melodia, el ritme, l'harmonia, la forma, la textura, el contrapunt, l'articulació i la instrumentació, així com la interrelació de tots aquests elements.

OBJECTIUS GENERALS

L'ensenyament de l'assignatura d'Anàlisi als ensenyaments professionals tenen com a objectiu el desenvolupament de les següents capacitats en els alumnes:

- a) Conèixer els principals elements i procediments compositius de les diferents èpoques i autors, de la música tonal en el barroc, classicisme i romanticisme.
- b) Analitzar obres musicals des de diferents punts de vista que permetin avançar en la seva comprensió per mitjà dels seus elements constitutius; melodia, ritme, harmonia, textura, articulació, instrumentació, timbre, forma.
- c) Comprendre la relació dels procediments compositius de la música tonal amb les estructures formals que se'n deriven.
- d) Escoltar internament les obres analitzades i profundir en l'anàlisi per mitjà de l'audició.
- e) Coneixer les principals formes musicals del barroc, el classicisme i el romanticisme; en especial la fuga i la sonata
- f) Emprar l'estructura formal d'una obra, entesa com a resultat de la interrelació entre tots els paràmetres musicals, per a aconseguir criteris objectius en la seva interpretació i comprensió.
- g) concienciar a l'alumnat de la importància de l'anàlisi musical i de la seua aplicació en totes les facetes del music
- h) Interessar-se per aprofundir en el coneixement de la música occidental desde el romanticisme fins la actualitat i de les músiques d'altres cultures, emprant les fons d'informació que ofereix la tecnologia

OBJECTIUS ESPECÍFICS

5è CURS

- a) Conèixer els principals elements i procediments compositius de les diferents èpoques i autors, des del barroc fins al primer Romanticisme.
- b) Analitzar obres des de diferents punts de vista i comprendre la interrelació dels procediments compositius de les diferents èpoques amb les estructures formals que d'ells es deriven per aprofundir en la seva comprensió.
- c) Escoltar internament les obres analitzades.
- d) Emprar l'estructura formal d'una obra, entesa com a resultat de la interrelació entre tots els paràmetres musicals, per a aconseguir criteris objectius en la seva interpretació. Des de les Formes Simples fins al segon moviment Lento de la Sonata.
- e) Interessar-se per aprofundir en el coneixement de la música occidental i d'altres cultures, emprant les fons d'informació que ofereix la tecnologia.

6è CURS

- a) Conèixer els principals elements i procediments compositius des del Romanticisme fins a l'actualitat, així com estudiar la forma de la Fuga.
- b) Analitzar obres des de diferents punts de vista i comprendre la interrelació dels procediments compositius d'aquestes èpoques amb les estructures formals que d'ells es deriven per aprofundir en la seva comprensió.
- c) Escoltar internament les obres analitzades.
- d) Emprar l'estructura formal d'una obra, entesa com a resultat de la interrelació entre tots els paràmetres musicals, per a aconseguir criteris objectius en la seva interpretació. La Fuga i el Rondó-Sonata a més de totes les formes ja apreses seran el fil conductor.
- e) Interessar-se per aprofundir en el coneixement de la música occidental i d'altres cultures, emprant les fons d'informació que ofereix la tecnologia.

CONTINGUTS

Els continguts curriculars de l'assignatura Anàlisi Musical es divideixen en els blocs següents:

Harmonia i contrapunt:

- Elements de l'harmonia tonal: tonalitat, modalitat, cercle de quintes, graus tonals, tipus d'acords, funcions tonals, progressions harmòniques, cadències, dominants secundàries, notes estranyes, el pedal, marxes progressives, etc.
- Ampliació de la tonalitat: mixtura modal (mode major mixt), el VI grau rebaixat i els acords que l'utilitzen, la sexta napolitana, els acords de 6a augmentada, altres acords alterats, etc.
- La modulació diatònica, cromàtica i enharmònica: diferents tipus. Comprensió del procés modulant en els diferents aspectes: històric, tècnic i funcional. - Artificis polifònics i contrapuntístics: imitació, cànon, inversió, stretto, disminució i augmentació, compressió i expansió, retrogradació, etc.
- El contrapunt invertible.

Elements formals:

- Elements morfològics i sintàctics: el període i la frase musical, les seves extensions i divisions, inicis i finals, tipologia; elements de asimetria: elisions, doble funció per el·lipsi, ampliacions, dilatació rítmica, contracció rítmica, ecos, apèndixs, etc.
- La connexió de frases (unió, soldadura i juxtaposició) i la creació de seccions i moviments.
- La melodia: funcions, característiques i estructura. Contorn melòdic. Corba melòdica. Clímax i anticlímax.
- Elements semàntics: cèl·lula o incís, motiu, disseny i tema.

Procediments i recursos compositius:

- Ritme, melodia, harmonia i timbre.
- Ritme harmònic.
- Textura musical (diferents tipus). Introducció i coda.
- Repetició, variació, derivació, coherència, diversitat, contrast, moviment, equilibri i desenvolupament.
- Estabilitat o inestabilitat, mecanismes i utilització en el desplegament formal.
- Transformació temàtica, densitat, processos de tensió i relaxació, proporcions, articulació, direcció.

Estructures formals:

- Petites formes: forma primària i diferents formes binàries i ternàries.
- Formes barroques: a) La fuga. b) Altres: la suite, la sonata barroca, el concert barroc, etc.

- Formes clàssiques:
 - a) La sonata clàssica (formes principals dels quatre moviments).
 - b) Tema amb variacions.
 - c) Aplicació de la forma sonata al quartet de corda, la simfonia, el concert clàssic, etc.
- Formes del romanticisme:
 - a) Microformes pianístiques (impromptu, ballada, nocturn, etc.).
 - b) El lied.
 - c) L'evolució de les formes clàssiques.
 - d) El poema simfònic.
- Introducció a les formes vocals: El motet. El coral. La missa. La cantata, la passió i l'oratori. L'òpera.

Audició: Pràctica auditiva dels elements i procediments apresos a fi d'interioritzar-los (progressions d'acords, cadències, frases i períodes, identificació auditiva de l'estructura de fragments musicals, de la forma, etc.).

CONTINGUTS ESPECÍFICS

CONTINGUTS 5è E.P

- 1.- L'evolució de la música des d'un punt de vista analític dels diversos components del llenguatge musical
- 2.- L'Harmonia Tonal. Panorama històric i evolució de la mateixa des del segle XVII fins a final del XIX.
- 3.- L'Harmonia Funcional. Cifrat americana. El xifrat funcional dels acords. La modulació. Aproximació a l'estudi l'acord de Sisena augmentada i els de Sobretònica (nocions bàsiques)..
- 4.- La forma musical. Aproximació al seu estudi. Paràmetres que la defineixen.
- 5.- Petites formes del Barroc: el Preludi, la Forma Binària, la Forma Ternària.
- 6.- La suite barroca
- 7.- El Tema amb Variacions.
- 8.- La Forma Sonata clàssica.
 - 1r Moviment (Forma Sonata)
 - 2n Moviment (lent)
- 9.- (Lied desenvolupat, Sonata sense desenvolupament, Híbrid produït entre les formes anteriors)

TEMPORITZACIÓ

Els continguts d'aquesta temporització és orientativa ja que molts de temes estan relacionats i uns impliquen als altres però s'intentarà seguir aquest ordre:

1a Avaluació- temes 1, 2, 5 i 6.

2a Avaluació- temes 3, 4 i 8a: el primer moviment de la Sonata (La Forma Sonata).

3a Avaluació- temes 7, 9 i 8b el segon moviment de la Sonata (El moviment lent)

CONTINGUTS 6è E.P.

1.- L'Harmonia alterada. Evolució de l'Harmonia a partir del Romanticisme. Els nous acords i el cromatisme.

-La 6a Augmentada en funció de dominant de la dominant

-Els acords alterats en funció de Dominant. La 5a elevada i la 5a rebaixada dels acords Perfectes Majors i dels acords que deriven d'ells (7a disminuïda, 7a de sensible, 7a de dominant).

-Les notes estranyes a l'harmonia.

-acords de 9a, acords alterats enharmonics, Intercanvi modal, ambigüetat armonica, acords resultants de escales modals, per tons, pentoniques, acords paralels

-cifrat america

-Suspensió Tonal

2.- La Fuga

3.- El tercer moviment de la Sonata Clàssica i l'evolució al romanticisme

-El Minuetto i el scherzo

4.- El quart moviment de la Sonata Clàssica

- El Rondó
- El Rondó-Sonata
- El Tema amb Variacions

5.- aplicació de la forma sonata al quartet de corda, la simfonia, el concert clàssic i el poema simfònic

6.- Nous llenguatges del s.xx

- Dissolució de la tonalitat
- La Modalitat
- Músiques del segle XX

TEMPORITZACIÓ

Aquesta temporització és orientativa i dependrà de diferents factors que la poden alterar.

1a Avaluació – temes 1 i 2

2a Avaluació – temes 1 , 3, 4 i 5

3a Avaluació – tema 1 i 6

METODOLOGIA

El treball a classe estarà basat en l'explicació d'un tema , ja sigui en relació a un material compositiu o d'una forma , i seguidament el treball a classe amb exemples pràctics.

Primerament els exemples seran realitzats pel professor i seguidament es demanarà als alumnes que vagin investigant en aquests continguts de una forma oral i interactiva amb els altres.

Al final de la classe es donarà a l'alumne un treball per a realitzar a casa per a poder seguir l'evolució en el seu aprenentatge.

AVALUACIÓ

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1.- Identificar mitjançant l'anàlisi d'obres els elements morfològics de les distintes èpoques del llenguatge musical occidental.

2.- Identificar els elements i procediments que configuren la forma a petita i gran escala mitjançant l'anàlisi d'obres de les distintes èpoques de la musica occidental.

3.- Identificar auditivament els elements i procediments compositius que configuren la forma a petita i gran escala.

4.-Identificar mitjançant de l'anàlisi d'obres els recursos harmonics utilitzats: tonalitats, modulacions, graus tonals i funcions, acords alterats, cadencies...

5.-Identificar auditivament els recursos harmonics utilitzats en obres o fragments de diferents èpoques i estils

6.-Capacitat d'extraure els esquemes harmonics de fragments musicals i fer petites composicions

PROCEDIMENTS I INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

S'estableix avaluacio continua per a aquells alumnes que complisquen l'assistencia acordada pel centre.

Aquesta avaluacio es podrà dur a terme mitjançant la valoració del treball a casa, les activitats a classe a mes d'una o dues proves trimestrals amb una baremacio contemplada als criteris de qualificacio.

La prova consistirà en l'anàlisi d'una obra: formalment a gran i petita escala (50% de la nota) i harmonicament (50% de la nota).L'alumne escoltarà l'obra i li serà entregada la partitura.

L'avaluació és continua i per tant es té molta consideració tant amb el treball realitzat a classe com el realitzat a casa. Al ser continua s'enten que si aprova un trimestre automàticament aprova l'anterior.

Superaran el curs aquells que obtinguen 5 o més en l'últim trimestre.

Nota: en 6é es farà mitjana de la nota d'anàlisi de La fuga(1er trimestre) i la resta.

La fuga 33% Nota del 3er trimestre (66%)

CRITÈRIS DE QUALIFICACIÓ

La puntuació es basarà en una prova-anàlisi d'una obra musical escollida pel professor on els alumnes hauran de demostrar els coneixements assolits durant el curs.

La prova consistirà en l'anàlisi d'una obra: formalment a gran i petita escala (50% de la nota) i harmònicament (50% de la nota).L'alumne escoltarà l'obra i li serà entregada la partitura.

També el treball del curs, tant a nivell participatiu a classe com els realitzats a casa seran puntuables.

Així s'estableix la següent baremació:

- | | |
|---|-----|
| - Exàmen on s'analitzarà una obra musical | 75% |
| - Treball del curs | 25% |

Així mateix, si el professor ho considera important i oportú, la nota de l'exàmen de l'anàlisi es podrà dividir en dues proves on la primera tindria una valoració del 25% . D'aquesta manera es podrien evitar sorpreses de notes no desitjades al final de l'avaluació o del final de curs.

La baremació podria ser també aquesta:

- | | |
|----------------------------------|-----|
| - Exàmen al mig de l'avaluació | 25% |
| - Exàmen al final de l'avaluació | 50% |
| - Treball de curs | 25% |

PERDUA DEL DRET D'AVALUACIO, PROVA DE JUNY I SETEMBRE

Aquell alumnat que acumule 6 faltes d'assistència (en el cas d'assignatures amb una sessió setmanal) perdrà el dret a l'avaluació contínua i hauran de fer un examen al final de curs d'on s'extraura la nota final, o si procedeix a setembre.

En cas de perdua d'avaluació contínua es realitzarà un examen a final de curs on entraran tots els conceptes i continguts del curs i les proves seran les que el tribunal dictami de totes les possibles establertes en aquesta programació. Consistiria en l'anàlisi d'una obra musical tant formalment(50% de la nota) com harmònicament(50% de la nota). l'alumne escoltarà l'obra i li serà entregada la partitura. De no superar la prova a juny podrà presentar-se a la prova extraordinària de setembre amb el mateix criteri d'avaluació.

CANVI DE PROFESSOR

Aquesta possibilitat no està contemplada durant aquest curs

MATERIALS I RECURSOS DIDACTICS

-piano

-pissarra

-internet, projector i equip de música

-llibres de text i/o consulta(veure bibliografia)

-material didàctic que ha de portar l'alumnat: llibre sonates Beethoven i el clave bien temperado de Bach

-partitures facilitades pel professor o descarregades d'internet

BIBLIOGRAFIA

Hindemith P. Armonia tradicional (Ricordi)

Piston W. Armonia (Labor)

Zamacois J. Formas musicales

Zamacois J. Armonia

La Rue J. Análisis del estilo musical (Labor)

Toch E. La melodia

Rosen La Forma Sonata

Shonberg Armonia

Shonberg Funciones estructurales

ANEX COVID

ESCENARI A

Es complirien totes les normes del pla de contingencia desenvolupat pel conservatori de Menorca

ESCENARI B

Es complirien totes les normes del pla de contingencia desenvolupat pel conservatori de Menorca.

Algunes classes podrien fer-se de manera telematica amb el programa classroom i ajudantse de google meets

Objectius

S'inclou la possibilitat a l'alumnat d'analitzar peces musicals de diferents períodes i pujar-les a la plataforma classroom per fomentar la seua autonomia i servir de ampliament de coneiximents

Continguts

En principi no canvien

Criteris d'Avaluació

No canvien

Criteris de Qualificació

No canvien

Procediments i instruments d'avaluació

No canvien

Metodologia

Les classes poden ser per videoconferència
El programa utilitat per esta tasca seria classroom i google meet.
Les activitats seguiran sent les mateixes.
Les classes seguiran sent colectives.
Totes les activitats seguiran tenint la mateixa valoració

ESCENARI C

Objectius

Fomentar la autonomia per a la busqueda de coneiximents i materials

Continguts

S'inclou la possibilitat a l'alumnat d'analitzar peces musicals de diferents períodes i pujar-les a la plataforma classroom per compartirles amb la resta de la classe

Criteris d'Avaluació

En principi no canvien

Criteris de Qualificació

Serán els mateixos.

Procediments i instruments d'avaluació

Serán els mateixos

Metodologia

Les classes seran per videoconferència
El programa utilitat per esta tasca seria classroom i google met
Les activitats seguiran sent les mateixes.
Les classes seguiran sent colectives.
Totes les activitats seguiran tenint la mateixa valoració

